

המקדש עם זה אין להם בעיה, הבעיה מתחילה כשעושים דברים שנראים כמעשי הגויים. ולכן מצערים אותנו בפרה אדומה דוקא.

מדוע נאמר חוקת התורה ולא חוקת הפרה

ג. "זאת חוקת התורה" שאלים חז"ל: למה כתוב 'חוקת התורה' צריך לומר 'חוקת הפרה'? והתשובה: פרה אדומה מלמדת על כל התורה כולה, ה'אור החיים' הקדוש מבאר, שע"י שמקיים פרה אדומה אעפ"י שאינו מבין טעמה וסודותיה, זה מראה ומוכיח שגם את כל מצוות התורה הוא עושה ומקיים באהבה ובשמחה ובאמונה תמימה, ומקיים רק בגלל שהקב"ה ציווהו על מצוות התורה. וזאת חוקת התורה – פירושו שמכאן תלמד לגבי כל התורה כולה.

שאלת מדוע צדיק ורע לו וכו' היא בחינת חוקת פרה אדומה

ד. אחת השאלות שיש לנו בכל התורה, למה צדיק ורע לו רשע וטוב לו, והיא שאלת השאלות שאין עליה תשובה כביכול. רק שאנחנו צריכים להמשיך בעבודת השם שלנו, למרות השאלה הזאת, כי באמונה חזקה אנחנו יכולים לחיות טוב מאוד ביהדות בתורה ובמצוות גם עם השאלה הזו. ובעז"ה היום נתרכז בשיעור בנושא זה, איך עם אמונה פשוטה פותרים את השאלה הזו.

בפרה אדומה יש פרדוקס ודבר שאינו מובן בשכל, היא מטהרת את הטמאים, ומטמאת את הטהורים. ז"א הטמא שקיבל את הזאת אפר הפרה אדומה נהיה טהור. וכל אלו שהתעסקו בה (השורף והנושא והמזה) נטמאים. את הדבר המזור הזה שיש בפרה אדומה שהיא מטהרת הטמאים, ומטמאת את הטהורים, אם נתרגם את זה בענין של עבודת השם, זה שהפרה אדומה היא מטמאת את הטהורים – זה בחינת 'רשע וטוב לו', ואילו את מי שטהור שהוא בחינת 'צדיק', הפרה אדומה מטמאת אותו, וזו בחינת 'צדיק ורע לו'.

לפי זה נוכל להבין את דברי רש"י: "לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל וכו'", ז"א אתם עם ישראל שעובדים את הקב"ה הרי אתם צריכים להיות 'צדיק וטוב לו', ולמה מתקיים בכם 'צדיק ורע לו'? כלומר, הגויים מקניטים את עם ישראל, למה אתם שהנכם צדיקים, רע לכם, ועוברים יסורים, בבחי' 'צדיק ורע לו', ולמה אנחנו שלדבריהם אנחנו רשעים שעוברים על כל התורה כולה, ואפילו עוברים על שבע מצוות בני נח, בכל אופן טוב לנו, ויש לנו הצלחה עושר וממשלה, אנחנו בבחינת 'רשע וטוב לו'. כמו הפרה אדומה שמתהרת טמאים ומטמאת טהורים. ונמצא, שבפנימיות ובעומק, השאלה ששואלים השטן והגויים את ישראל על הפרה אדומה, זו השאלה מדוע צדיק ורע לו ורשע וטוב לו. ובוזה מובן מדוע השאלה דוקא בפרה אדומה, כי בחוקה הזאת מצאנו את הענין הזה לטמא את הטהורים ולטהר את הטמאים – שזו בחינת צדיק ורע לו וכו'.

והקב"ה אומר לנו? "חוקה חקקתי וגזירה גזרתי ואין אתה רשאי להרהר אחריי". וכבר שאלנו, שבדבר הזה אין לכאורה תשובה לשאלה ששאלו אומות העולם מה מצוה היא זו ומה טעם יש בה. אבל לפי הנ"ל כל השאלה שלהם היתה כדי לקנטר את ישראל מה תועלת לכם מקיום המצוות, הרי אתם סובלים ורע לכם. ואומר על

'ליקוטי מוהר"ן בפרשה' / תורה נ"ה ח"א

פרשת 'חוקת' – תשפ"א / מפי הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

הקשר בין חוקת 'פרה אדומה' ל'צדיק ורע לו, רשע וטוב לו'
מהי תפילה באמת ומה מפריע לה/ מהו הכפל תמימה ואשר אין בה מום
בחינת שור תם ושור מועד בפרה אדומה, ובמרכבה/ חטא העגל - ממנו

ניתן לקבל במייל: 6537488@gmail.com

ביצד פרשת פרה אדומה שייכת גם אלינו

א. קריאת פרשה פרה אדומה, שהיא ראשון של פרשת חוקת, קוראים שלוש פעמים בשנה. קוראים אותה עכשיו בשני וחמישי ובשבת. וגם בשבת 'פרה' אחרי פורים לפני חודש ניסן. וכל פרשה שקוראים אותה יותר פעמים, זאת אומרת שהאור שלה מאיר יותר פעמים בשנה. ולכאורה דווקא פרשת 'חוקת' לא כל כך שייכת לזמנינו, שאין לנו פרה אדומה. ועל כרחך שודאי היא שייכת גם לנו, ובעזרת ה' נמצא איך הדברים שייכים גם לזמן הזה, ונוגעים לנו.

מדוע השטן ואומות העולם מצערים אותנו דוקא בפרה אדומה

ב. כתוב (במדבר יט, ב): "זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על". וברש"י מובא בשם המדרש (במדבר יט, ה): "לפי שהשטן ואומות העולם מונין (היינו מצערים) את ישראל, לומר, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה 'חוקה' – גזירה היא מלפני, ואין לך רשות להרהר אחריה", עכ"ל. כלומר, אומר הקב"ה: אף על פי שהם מצערים אתכם ומפריעים לכם, בכל אופן תדעו שזה חוקה מלפני, ואין לכם רשות להרהר אחריה. וקשה, לכאורה עדיין אין זה תשובה כנגד אלו שמצערינו, הרי צריך להיות איזה תשובה על זה ששואלים 'מה הטעם', ובכל זאת הקב"ה קורא לזה 'חוקת התורה', כדי שלא תהרהר אחריה, ואע"פ שמצערים אתכם. ועוד קשה: הרי לא חסר דברים בתורה שהם חוקה (עייני יומא דף טו:), כל הענין של מעשה יום הכיפורים הוא 'חוקה', כמו שלמדנו עכשיו בסוגיות במסכת יומא, שכל דבר שכתוב בו 'חוקה' הוא לעיכובא. וכן מצות כלאים ושעטנזו שהיא 'חוקה' בשר חזיק. ועוד הרבה מצוות שאנחנו לא מבינים. וא"כ למה התלבשו השטן ואומות העולם דווקא על חוקת פרה אדומה?

ואומר הרמב"ן שפרה אדומה לא עושים בבית המקדש, אלא עושים אותה בחוץ בהר הזיתים, וכשעושים פרה אדומה בחוץ, זה דומה לעבודה לשעירים. כמו שלמדנו בגמרא יומא בענין שחוטי חוץ. ואחת ההלכות שלמדנו שם: שרק קרבן שהתקבל בפנים, יש בו איסור של שחוטי חוץ, אבל קרבן שלא התקבל בפנים, אין בו איסור שחוטי חוץ. הגמרא נותנת דוגמה, שלמים ששחטן בחוץ קודם פתיחה דלתות העזרה, אינו עובר משום שחוטי חוץ ופטור מכרת, מכיון שלא הכניסו אותו בפנים, כי דלתות העזרה היו סגורות.

מסביר הרמב"ן, פרה אדומה נעשית בחוץ, וזה דומה למעשה הגויים, ובלשוננו: "והשעירים אשר הם זונים אחריהם". הפרה שהיא אדומה (בחינה של דין), ששורפים אותה עם עץ ארז, ושני תולעת ואזוב, כל זה נדמה לגויים כמו מעשה של כשפים, כשעושים קרבנות בבית

מה הוא העיון התפילה שהוא אסור ומחלה את הלב

ז. ואין זה סותר למה שאמרו בגמ' בברכות (דף לב:) אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל המאריך בתפילתו ומעיין בה – סוף בא לידי כאב לב, שנאמר (משלי יג, יב): "תוֹחֶלֶת מִמְשָׁכָה מִחֶלֶה לֵב", ופירש"י: ומעיין בה – מצפה שתעשה בקשתו על ידי הארכתו, סוף שאינה נעשית ונמצאת תוחלת ממושכת חנם, והיא כאב לב כשאדם מצפה ואין תאותו באה, עכ"ל. ואילו כאן אנחנו אומרים שאדם צריך להיות בטוח בתפילתו שהיא יכולה להתקבל.

ואין בזה סתירה, כי אני צריך להאמין באמונה שלימה שהתפילה שלי יכולה להתקבל, אבל מצד שני אני צריך להיות חזק, ולא לצפות בתוחלת לב לקבלת התפילה. וצריך לתפוס את החבל בשני ראשים, אחד: להאמין באמונה שלימה שגם שאני איך שאני התפילה שלי מרוצה ומקובלת לפני ה', ויש בה כח לשנות את הטבע, ושאני יכול לקבל מה' ית' את כל מה שביקשתי. ורק כך אפשר לגשת לתפילה, כי בלי זה אין אתה מתפלל באמת, ולכן כשאתה אומר 'אתה חונן לאדם דעת' אתה חייב להאמין שבזכות התפילה הזאת אתה תקבל דעת. וכשאתה אומר: 'רפאנו ה' ונרפא', אתה מאמין שתקבל רפואה. ומצד שני: איך שגמרת את התפילה, אסור לי להרהר ולחשוב שודאי התקבלה תפילתי ולצפות מתי תגיע בקשתי, ועל זה נאמר

ע"י התבוננות בפרה אדומה יש כח גם להאמין בתפילה שתתקבל

ת. מה מפריע לנו להתפלל? זה השאלה של 'צדיק ורע לו' כי כאן בעולם (עולם לשון העלם) הנהגה של הקב"ה היא בהסתרה, ויש הסתרה גדולה בזה שהרשעים מצליחים, (ובפרט כמו שאנחנו רואים בימים אלו ממש, שממשלת השמד הרשעים שכל הכוונה שלהם לעקור את התורה, הקב"ה נתן להם להצליח ושעתם מוצלחת). ואילו הצדיקים שבאמת מגיע להם כל הטוב שבעולם, הם סובלים. ועצם השאלה הזאת אפילו שהיא רק בלב מפריעה לתפילה, כי הוא לא מאמין בעצמו שאפשר לשנות את הרע שיש בעולם בפרט לצדיקים.

הסברנו פעם, מה הכוח של ברכת הצדיקים? כשאתה מגיע לצדיק ואתה מאמין בברכה שלו שהיא יכולה לשנות את הגזר דין מרע לטוב זה כבר 90% מהברכה, כי כל הישועה באה בזכות האמונה שלך בברכת הצדיק, האמונה שלך זה הכלי שמקבל את הברכה. (וכעין זה מובא גם אצל הרב דסלר ב'מכתב מאלוהים'). וכשאתה מתפלל, הנקודה הראשונה שאתה צריך להאמין שהתפילה שלך יכולה לפעול. ורבינו סביר כאן בעומק בתורה נ"ה, שזה הסיפור של פרה אדומה, ש'פרה' היא בחינת תפילה בבחינת 'ונשלמה פרים שפתינו'. כלומר שיש בעיה בתפילה שלנו בגלל הפרדוקס של 'צדיק ורע לו רשע וטוב', והתיקון לזה מצוות פרה אדומה.

והביאור כנ"ל, כי מפרה אדומה אנחנו לומדים לכל התורה כולה, שאף שהיא מצוה שיש להרהר אחריה, וכמו שהשטן ואומות העולם מצערים אותנו בשאלה הזאת מה טעם יש בה שמטהרת טמאים ומטמאת טהורים, והסברנו שהכוונה בפנימיות לשאלה מדוע 'צדיק ורע לו רשע וטוב לו'. והתשובה של ה' חוקה חקקתי וגזירה גזרתי

זה הקב"ה, עיקר הענין של מצות פרה אדומה, שהיא חוקה באה ללמד אותנו יסוד חשוב לכל התורה כולה, שכל התורה היא "חוקה חקקתי וגזירה גזרתי ... ואין אתה רשאי להרהר אחרי"!!! כלומר אף שיש שאלה חזקה מדוע צדיק ורע לו ורשע וטוב לו, שזה בחינת 'פרה אדומה שמטהרת את הטמאים ומטהרת את הטהורים, אין אני רוצה להשיב על שאלה זו, כי שאלה זו היא מהות הבחירה, וחוקה חקקתי וגזירה גזרתי ואין אתה רשאי להרהר אחרי, מדוע אני מנהיג את העולם בבחינה זו של צדיק ורע לו ורשע וטוב לו.

נמצא, שבאמת אין לנו תשובה על השאלה הזו, אבל אנחנו מבינים שהיא בחינת חוק פרה אדומה, וכמו שאנחנו עושים את פרה אדומה בתמימות ובלי לשאול מדוע היא מטהרת את הטמאים ומטמא את הטהורים, כך גם הענין הזה של צדיק ורע לו וישר וטוב לו, אין לנו לשאול ולהרהר על זה. כי כמה פעמים דיברנו, שהשיטה של רבנו בענין שאלות באמונה, זה לתת לך שכל ודעת כאלה, שאפילו שאתה רואה פרדוקסים, ודברים מוזרים בשכל האנושי בהנהגה של הקב"ה, לנו אין שום קושיות על הקב"ה.

שאלת צדיק ורע לו מחלישה את כח התפילה חס ושלום

ה. למה אני מדגיש את הדבר הזה? היום נלמד בליקו"מ (תורה נ"ה) שהדבר שמאוד מפריע להתפלל, זו השאלה הזאת שהוא רואה שהרשעים מצליחים, ושהצדיק לא טוב לו ח"ו. וכשעולה המחשבה הזו חס ושלום אין לו את הכוח להתפלל ולשנות את המצב לטוב, כי אתה מרגיש שגם אם אהיה צדיק, הרי בעולם הזה צדיק ורע לו. וזה לא נכון, כי אף שיש הנהגה כזו, אבל דוקא על ידי התפילה אנחנו יכולים לשנות אותה, ולעשות שיהיה צדיק וטוב לו. ואני מדגיש את הדברים האלה כי הם היסודות היסודות של האמונה שלנו ושל החיים שלנו.

להתפלל באמת פירושו להאמין שהתפילה תושיע אותי

ו. צריך לדעת, שהתפילה יכולה להתקבל רק אם יש לך אמונה בתפילה שלך, אתה הראשון שצריך להאמין שהתפילה שלך יכולה להתקבל, ובלי האמונה הזו, אין שום אפשרות בכלל לתפילה להתקבל. רבנו אומר בתורה ז' (וכן בתורה ט' וק"ב) שהדיבור של התפילה, צריך להיות דיבור של אמת. מה הכוונה? כשאתה עומד להתפלל לפני הקב"ה, אתה צריך להאמין באמונה שלמה, שהתפילה שלך יכולה להתקבל בעז"ה, והקב"ה יעזור לך ויושיע לך. אבל אם אתה בעצמך לא מאמין בתפילה שלך, אין לה שום סיכוי להתקבל כי היא לא תפילה אמיתית, כי אם אתה לא מאמין בעצמך בדיבורים שלך שהם יכולים להועיל, נמצא שאינם דיבורי אמת, כי אתה מבקש 'זחוננו מאיתך חכמה בינה ודעת', ואתה עדיין לא מאמין שהתפילה תשנה את המציאות ותקבל דעת, נמצא שאתה מדבר דיבורים בשקר, אם אתה בעצמך לא מאמין שהם יכולים להתקיים. לכן כשאתה מתפלל אתה צריך להיות בטוח בעצמך שכלפי הקב"ה, איך שאני נראה וכמה שאני באמת לא בסדר, הקב"ה מרוצה שאני אתפלל והוא מצפה ומחכה לתפילה שלי, וגם יש כוח בתפילה שלי לפעול להושיע אותי.

תורה שחור כאדום). אלא שהלימוד הוא, מזה שהתורה כתבה: 'אדומה תמימה', רואים שמקפידים על המראָה ולא על המהות. נכון שהשחור במהות שלו הוא אדום רק שלקה, אבל זה לא מעניין אותי, כי בפרה אדומה מה שמעניין אותי זה המראה שלה, ולכן נאמר: "אדומה תמימה" תמימה באדמומיות – פירושו של דבר שהמראה שלה יהיה תמים ושלם באדמומיות שלה. ואע"פ שאתה יודע שבאמת זה אדום רק שלקה ונעשה שחור, בכל אופן זה פוסל את הפרה כיון שהיא לא תמימה באדמומיות.

לזוהר כפל הלשון "תמימה" "אין בה מום" מרמז על 'שור תם'

יא. והנה גם הזוהר הקדוש (חוקת דף קפ:) הוקשה לו על כפל הלשון "תמימה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם", וכנראה לא נוח לו בתירוץ שפירש"י שהיא תמימה באדמומיות, דהרי אם רצית לומר שתהיה אדומה תגיד: 'פרה אדומה כולה', ולמה אמר בלשון "תמימה"? ומתריך הזוהר הקדוש, שיש 'שור תם' ויש 'שור מועד', וצריך שהפרה תהיה בבחינת 'שור תם' ולא בבחינת 'שור מועד'.

אנחנו יודעים שבאמת כל התורה כולה, גם כל הסוגיות של נזיקין וחושן משפט, הם כולם מרמזים בעיקר בפנימיות התורה. (כלומר, זה לא סותר את פשט ההלכה שצריך לקיים, אלא שעל ידי קיום ההלכות בפשטות זוכים לסודות גבוהים של הלכות אלו) 'שור תם' ו'שור מועד', בפשט זה נראה, רק ענייני נזיקין בין אדם לחברו, והנה בא הזוהר הקדוש ואומר: תדע, שכל הסוגיות של שור תם ושור מועד, וזה שההעדאה בשלוש פעמים, ואחר כך הוא חוזר לתמותו, כל ההלכות האלו שייכים לפנימיות התורה. מסביר הזוהר ש'הפרה האדומה תמימה', היא הבחינה של לקחת את ה'אדמומיות' שהיא 'גזירא דדינא' (גזירה שהיא בבחי' דין) ולעשות אותה ת מ י מ ה – לעשות אותה בחינת 'שור תם'. הדין בשור מועד, שאם משמשו בו התינוקות ולא נגח, או שראה בהמות ג' פעמים ולא נגח, הוא חוזר לתמותו. כלומר, זה שהוא 'שור מועד' זה לא דבר מוחלט, כי אדרבה אנחנו צריכים למתק את הדין, ולהפוך אותו משור מועד להחזירו לתמותו.

ביאור הזוהר 'פרה דקבילת משור'

יב. ואומר הזוהר דבר פלא, שזהו גם הסוד של פרה אדומה. כי כשאדם הוא טמא זה בחינת דינים, בחינת שור מועד, ואני צריך להחזיר אותו לתמותו להיות שור תם, ואז נמתקים הדינים שלו. "פרה אדומה" – היא 'גזירת דדינא' בחינת שור מועד, "תמימה" – זה כבר בחינת 'שור תם' מיתוק הדין. ואומר הזוהר: "פרה דקבילת משור" – ז"א שהפרה מקבלת מהשור תם למתק את דיניה. ומה הביאור בזה? שפרה מקבלת מהשור. 'פרה' היא מורכבת מהאותיות 'פר-ה', יש פ"ר דינים. שהם יוצאים מחמש אותיות מנצפ"ך – (ס' + י' + י' + י' + י' = פ"ר 280). מה עושים ע"י הפרה – לוקחים את ה'פ"ר' ומוסיפים לו ה', וממתקים את הדינים.

וקודם שנבאר נשאלה עוד שאלה, כתוב שצריך 'פרה אדומה', מה הדין ב'שור אדום'? אכן שור אדום פסול למצוות פרה אדומה, אלא רק פרה נקבה כשרה להיות 'פרה אדומה'. ולמה? התשובה כי יש בעיה עם השור, שהוא דינים קשים שלא מתמתקים כל כך.

ואי אתה רשאי להרהר אחריה, וכך גם בענין הזה של 'צדיק ורע לו ורשע וטוב לו', גם זה ענין של חוקה חקקתי ואי אתה רשאי להרהר אחרי. ורק יש לך לעשות את שלך, לעסוק בתפילה ולשנות את הגזירות ולמשוך טוב בעולם. ואז השאלה הזאת לא מפריעה לך להתפלל, כי אתה מפריד בין הדברים, יש הנהגה של ה' שהיא חוקה נעלמת, ויש את התפילה שלי, ואני מאמין שהתפילה יכולה לפעול.

לכאורה מהו הכפל "תמימה" ו"אשר אין בה מום"

ט. וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פֶּרֶה אֲדָמָה תְּמִימָה וְגו', מה פירוש 'תמימה'? כל ילד עונה, תמימה שאין לה מום. אז אם כן למה כתוב שוב עוד הפעם "אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם" וגו'? הרי אם אמרת תמימה, בודאי שאין בה מום? ולכן רש"י כותב: "שתהא תמימה באדמומיות, שאם היו בה שתי שערות שחורות פסולה". עכ"ל. מאיפה רש"י הוציא כזה פירוש, איפה שמאנו ש'תמים' הכוונה שהוא תמים באדמומיות? אלא רש"י היה קשה לו את השאלה הנ"ל, למה כתוב פעמיים 'תמימה' ואין בה מום? ולכן מבאר רש"י: שתהא תמימה ושלמה באדמומיות שלה.

למה דוקא שתי שערות פוסל, ועוד למה כתוב שחורות

י. עוד מוסיף רש"י, "שאם היו בה שתי שערות שחורות פסולה". ולמה שערות אחת שחורה לא פוסלת? כי שערות אחת בטלה, אבל שתי שערות זה חוזר על עצמו פעמיים, ולא בטל. וכן גם לענין בגרות, כתוב: "אם הביא ב' שערות", כי בשערות אחת זה לא נקרא שהוא בוגר, יתכן שזה מקרה שגדלה שערות אחת. אבל כשיש שתי שערות זה מראה על בגרות. וכן זה בכל דבר כשאדם עשה טעות פעם אחת, יש לו סיכוי יותר גדול לתקן את זה, אבל אם הטעות פעם שנייה, אמרו חז"ל: "עבר עבירה ושנה בה (פעם שניה), נעשית לו כהיתר". ולכן אם יש בפרה אדומה שתי שערות שחורות פסולה.

ה'ברטנורא' על התורה שואל שאלה יפה על רש"י, (פירוש הברטנורא למשניות יותר מוכר, אבל יש לו גם פירוש גם על התורה שנקרא "עמר נקא" ועל פילשון הפסוק בדניאל ג, ט, ופירושו 'עמר נקין, ועיקר פירושו על דברי רש"י ובשנים האחרונות הפירוש שלו התפרסם, והדפיסו אותו בכמה מהדורות מאוד יפה). למה כתוב שתי שערות שחורות, הרי גם שתי שערות לבנות או צהובות או כל צבע אחר שלא אדום פוסלות, ואם כן למה כתוב דווקא שחורות. (אפשר לתרץ ששחור יותר שכית, אבל קשה, שרש"י יגיד שתי שערות בצבע אחר ולמה כתוב שחורות?). הברטנורא מתריך תירוץ למדני, כתוב בגמרא בנדה (דף יט.) שיש חמשה דמים טמאים, וחמשה דמים טהורים. מה שהוא לא אדום בעיקרון הוא כשר. אם כן למה דם שחור מטמא? עונה הגמרא "דם אדום, שחור הוא, אלא שלקה". ולכן שחור מטמא כי הוא באמת אדום. אומר הברטנורא, שלפי זה היתה הוא אמינה ששתי שערות שחורות לא פוסלות, מכיון שהם היו אדומות ונהפכו לצבע שחור. ולכן אומר רש"י בשם חז"ל, שאפילו שתי שערות שחורות פוסלות, ואל תגיד שזה אדום שלקה, כי מה זה תמימה: תמימה באדמומיות, שתהיה כולה אדומה לגמרי.

אבל עדיין קשה, למה באמת זה ככה, הרי היה מסתבר שכיון שהשחור במקור הוא אדום רק שלקה, א"כ שיהיה כשר, וכי בשביל שתי שערות שחורות תפסול פרה ששווה כל כך הרבה? (הרי ע"פ דין

הבעיה שהיתה בחטא העגל? רבנו מביא בשיחות הר"ן (שיחה קכג), וז"ל: על שעת מתן תורה נאמר "לבבתי באחת מעיניך" (שיר ד, ט), ואיך במדרש (שיר רבה ד, ט. ופסחים פח): מהו "באחת מעיניך", אלא שבועין השנית כבר היו מסתכלין על העגל. נמצא שבשעת מתן תורה, כבר היה דעתם לפרש חס ושלום, ואף על פי כן היה יקר בעיני השם יתברך מאד ההתקרבות בעצמו כמו שכתוב "לבבתי באחת מעיניך", כי זה בעצמו יקר מאד בעיני השם יתברך, עכ"ל.

חטא העגל הזהב שרצו למשוך פרנסה בלי להיות תלויים בה'

יח. וביאור הדברים: בשעה שנפתחו השמים במתן תורה, עם ישראל ראו את המרכבה, וראו את פני השור לשמאל, מה כ"כ טוב בשור הזה? השור זה בחי' פרנסה. כי כל שפע הפרנסה מגיע מהשמאל. (לא סתם שמאלים בד"כ הם עשירים, כי הם בחינת גבורות). השמאל הוא בחינת צפון, כמ"ש (איוב לו, כב): "מצפון זָהָב יֵאָתֶה", וצפון הוא בחי' עושר, כמאמר רז"ל: "הרוצה להעשיר יצפון". ולכן עם ישראל אמרו, אנחנו רוצים להשתלט על ה'שיבר' הראשי של הפרנסה, כי אי אפשר ככה להתנדנד, יום יש פרנסה, יום אין, וככה הם רצו למשוך את עגל הזהב. מה הנקודה בעגל הזהב? נעשה עגל ודרך העגל הזה, יהיה לנו עשירות תמידית, שלא נצטרך להיות תלויים כביכול בהקב"ה. וזה הבחינה של העבודה הזרה של עגל הזהב. ואותה קליפת עגל הזהב נמצאת גם היום, שאדם רוצה להתעשר ולהיות מסודר כלכלית בלי להרגיש שהוא כל הזמן תלוי בהקב"ה. ולכן רבינו אומר כמה פעמים שתאות ממון היא עבודה זרה, ע' בליקוטי מוהר"ן (תורה כ"ג). כי הקליפה הקשה של עגל הזהב, שאדם רוצה להיות עשיר גם בלי להתפלל ועושה כל מיני פעולות להתעשר, כי חושב שכך הוא לא יהיה תלוי בה' ית'. ואף שרוב בני אדם לא מודים בזה, אבל המעשים וההשתדלות הגדולה אחר הממון הם המורים על הענין הזה, שזה כל כוונתו שיהיה מסודר, ולא יהיה צריך לישא עינו אל ה' ית' בכל יום ויום על פרנסתו, ה' יצילנו מהעבודה זרה הזו שהיא התגברות כל כך דוקא בזמן האחרון. וזהו: "לבבתי באחת מעיניך", למה בעיני אחת? כי בעיני השניה הם כבר הסתכלו על השור של המרכבה, ורצו לחטוף את הבחינה שלו, וזה מה שכתוב שכבר חשבו על עגל הזהב.

השור של המרכבה בחינת 'שור תם' נמשך בחינת פרה אדומה

יט. אבל מצד שני מבואר בזוהר בפרשת שלח הנ"ל שדוקא מהשור של המרכבה, משם באה בחינת 'שור תם', בחינת "יעקב איש תם". וענין 'שור תם' מבואר בזוהר חוקת שמשם מגיעה ההארה לעשות פרה אדומה בבחינת 'פרה דקבילת משור'. ופה רואים את היסוד העמוק והעצום שהנהגת הקב"ה היא – שבמה שמקלקלים שם נמצא התיקון. (וכמו שמצינו במרה שהקב"ה המתניק את המים ע"י עץ שהוא עצמו מר). עגל הזהב נעשה ע"י שהם לקחו מהשור של המרכבה את בחינת השפע והזהב, כדי שהם לא יהיו תלויים כביכול בקב"ה, והתיקון על ידי פרה אדומה, שהיא: "פרה דקבילת משור" של המרכבה. נמצא, שגם השור של המרכבה יש בו את שתי הבחינות של 'שור תם' ו'שור מועד'. 'שור מועד' – זה הגבורות של מעשה חטא העגל שמשכו

להמשיך את האור של זכות אבות. רבנו מגלה לנו את הסוד איך ממשיכים את האור של הזכות אבות? ומביא את הפסוק "אִשָּׁא עֵינֵי אֶל הַהָרִים", היינו שאתה נושא את העינים אל ההרים – שהם האבות (תקו"ז הקדמה דף ט), נשיאת עינים היא לראות דבר רחוק, כמו שכתוב (איוב לו, ג) "אִשָּׁא דַעֵי לְמִרְחֹק וּלְפַעְלֵי אֲתָן צֶדֶק", והרמז בפסוק: מתי מי שעושה פעולת צדק יקבל את שכרו, זה יהיה למרחוק, ולכן צריך לישא את העינים למרחוק, ובכח האמונה כבר לראות את הדבר כאילו הוא כאן, ואז זוכים לזכות אבות. כי בתפילה צריך להאמין שהקב"ה יעזור וישיע לי מכל צרי, כי אף שבעולם הזה רשע וטוב לו צדיק ורע לו, ע"י תפילה באמונה אפשר לשנות זאת. כי הכח לראות במפלת הרשעים הוא בארץ ישראל, בבחינת "שב לימיני עד אשית אויביך הדם לרגליך" וביאר רבינו שאת הכח של ארץ ישראל אפשר לעורר רק על ידי זכות אבות. וזכות אבות מתעוררת על ידי אמונה ותפילה בבחינת "אִשָּׁא עֵינֵי אֶל הַהָרִים". וכעת מובן למה פותחים תפילת י"ח בברכת אבות, מכין שהדרך היחידה שהתפילה תתקבל, זה רק ע"י זכות אבות, (ורבנו פה מדבר עוד יותר שאפשר למשוך קדושת ארץ ישראל לחוץ לארץ).

ואחרי שרבנו מגלה את כל הסוד הזה, הוא ממשיך: וזהו בחינת פרה אדומה (במדבר יט, ב), כמאמר הזוהר (תקת ח"ג דף קפ): 'פְּרָה דְקַבִּילַת מְשׁוֹר'. פְּרָה, זֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת (הוֹשַׁע יד, ג) "וַיִּשְׁלַמְהָ פְּרִים שְׁפִתֵינוּ". דְקַבִּילַת מְשׁוֹר, בְּחִינַת הַסְתַּכְּלוּת, לְשׁוֹן (בַּמִּדְבָּר כד, יז) "אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קְרוֹב", ע"כ. לפי זה בחינת שור הוא מלשון הסתכלות למרחוק. בעברית התנ"כית יש הבדל בין מסתכל מקרוב למסתכל למרחוק. מסתכל מקרוב זה לראות, אבל כשאתה רוצה להגיד שאני רואה דבר למרחוק אז אומרים לשור. ומסביר רבנו, מה זה אותו ה'שור' שהזוהר אומר שהפרה מקבלת מהשור? והכוונה איך אני מתקן את הפרדוקס שיש בפרה אדומה שמטהרת הטמאים ומטמאת את הטמאים? זה נעשה ע"י ה'שור'. היינו שאתה מסתכל למרחוק. וזה מה שהפרה מקבלת מהשור את הכח להסתכל למרחוק ואז לראות את צדקתו של הקב"ה, ואז אפשר להתפלל תפילה היא בחינת פרה אדומה וכנ"ל.

בחינת שור תם ושור מועד ופרה אדומה הכל מהשור שבמרכבה

יז. וכעת נשאל סתירה שלישית, כי יוצא שרבנו מפרש שהשור הוא זה שמתקן את הפרה, וזה הפוך לגמרי ממה שדברנו עד עכשיו, כי עד עכשיו אמרנו שהשור הוא 'שור מועד' והפרה ממתקנת את הגבורות שלו? נמצא שיש לנו שלוש סתירות לכאורה. א. בזוהר פרשת חוקת מבואר שהזכר זה 'שור מועד', והפרה התמימה היא ה'שור תם'. ב. ובזוהר פרשת שלח מבואר ששור זה בחינת 'יעקב איש תם'. ומה זה 'שור מועד'? זה 'לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו'. ג. ואילו רבנו מפרש, שה'שור' זה מלשון הסתכלות וראייה למרחוק, והוא זה שמתקן את הבחינה הזאת של פרה אדומה.

והישוב לכל זה: כי באמת הכול מתחיל מהשור של המרכבה. וכתוב בשור של המרכבה (יחזקאל א, י) "וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמַאל". והנה ידוע ש'פרה אדומה היא תיקון לחטא העגל' (כמובא ברש"י). ומה

כא. נמצא שהפרה אדומה מקבלת מהשור את שתי הבחינות, היא מקבלת מהשור שבמרכבה גם את החלק המועד שבו, וגם את החלק התם שבו. ובוזה נבין למה הפרה אדומה מטהרת את הטמאים ומטמאת את הטהורים, כי באמת אחרי שאנחנו לומדים את דברי רבנו, בנוסף לפשט הפשוט בזהר, אנחנו לומדים שבאמת יש בשור את שתי הבחינות, את הבחינה של 'שור מועד', וחטא העגל שבו, שזה בזמן שהוא מחובר עם החמור. וגם את בחינת "אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קָרוֹב" – בחינת הסתכלות, וכשיש את שתי הבחינות האלה ביחד, גם הפרה שמקבלת מהשור, היא מקבלת את שתי הבחינות האלה. ולכן מי שהוא 'טמא', אבל הוא משפיל את עצמו, והוא מתפלל שהצדיק יבוא ויטהר אותי, אז הפרה אדומה באמת מטהרת אותו, אבל מי שהוא מרגיש את עצמו טהור ומתגאה בעצמו, וחושב שהוא לא צריך את הצדיק ויכול להתפלל לבד, אזי אדרבה כשהוא מקבל כבר משהו מהצדיק הוא נטמא מהדבר הזה. (וכעין מה שאומרת הגמרא "זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה וכו'"). והכל משום ששתי הבחינות של שור תם ושור מועד שתייהן נמצאות בפרה אדומה.

יוצא שהענין של פרה אדומה שייך לנו למעשה גם היום, כי הפרה מקבלת מהשור שתי בחינות, גם את הבחינה של ראייה למרחוק, שזה הכוח של הטהרה שבה, שזו הבחינה שהיא מקבלת מ'שור תם'. וגם מקבלת משור את הבחינה לטמא את הטהורים שזה הבחינה של הדינים של השור המועד, של מי שנופל בתאות ממון שבוזה מחבר את השור עם החמור וכנ"ל, שזו בחינת של עבודה זרה. או שהוא בעל גאווה, שכל גאווה היא עבודה זרה. כי הפרה מקבלת גם את בחינת 'שור מועד' שזה מה שיש בה את הכח לטמא את הטהורים.

ובזה מובן שאי אפשר להשתמש לפרה אדומה ב'שור אדום', כי שור כזה הוא בחינת 'שור מועד', ואין לנו שום כח למתק אותו, ולכן אי אפשר לקיים בו מצות 'פרה אדומה'. אבל הפרה אדומה היא מצד עצמה בחינת 'שור תם' כמבואר בזהר חוקת, רק ביארנו שהיא מקבלת שתי בחינות מהשור גם את השור תם וגם את השור מועד, ועל ידי כל מעשה המצוות של פרה אדומה, אנחנו ממתקים את בחינת השור מועד שהיא מקבלת, ולכן יש בה כח לטהר את הטמאים. רק סוף סוף כיון שיש בה עדיין גבורות, לכן יש בה כח גם לטמא את הטהורים. רק שזה עדיין נשאר סוד בבחינת השאלה של מדוע צדיק ורע לו ורשע וטוב לו, מדוע דוקא הטמא מקבל את בחינת הגבורות הממותקות של שור תם שבפרה ונטהר, ואילו הטהור שהוא בחינת הצדיק, דוקא הוא מקבל את הבחינה של הגבורות של שור מועד, שזה הכח שבוזה היא מטמאת את הטהורים. וואף שברמזים ביארנו שהכוונה למי שמחזיק את עצמו לטהור, ויש לו גאווה, או שהוא נפל בתאות ממון, מ"מ במציאות זה עדיין נשאר קשה, מדוע המתעסקים בפרה אדומה שהם צדיקים טהורים, מדוע הם כן נטמאים, בבחינת צדיק ורע לו. וזה יתורץ רק בביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו אמן.

שבת שלום ומבורך עריכה: ליאור גבע

(מוקדש לע"נ צביה בת סאלם – צדוק בן צאלח – חיים בן מוסא ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.)
לעילוי נשמת אברהם פואד בן אילנה הלה ז"ל / ולעילוי נשמת: חממה בת סאלם ז"ל)

משם. ובחי' 'שור תם' – זו פרה אדומה שמכפרת על חטא העגל. וכמו שאמרנו בסוגיה של ב"ק, שכל הענין זה להפוך את השור מועד' ולהחזיר אותו להיות תם, כך כאן צריך לכפר על חטא העגל – שור מועד על ידי פרה אדומה – שור תם.

עכשיו שאנחנו מבינים שבשור של המרכבה בעצמו יש את שתי בחינות האלו, יש ללמוד מתי בשור של המרכבה יש בחינת 'שור מועד'? שזה סכנה גדולה. כתוב (בראשית מט, יד): "יִשְׁשַׁכְרְךָ חֲמור גָרָם רִבֵּץ בֵּין הַמִּשְׁפָּתִים", מה זה "יששכר חמור גרם", מבאר התרגום "יששכר עתיר בנכסין" – בחינת עשירות והיא בחינת 'חמור'. ובעומק כשאתה מזווג את השור של המרכבה עם החמור – היינו שאתה מחפש למשוך משם עשירות שלא תהיה תלויה ברצון ה' (כמו שעשו ישראל בחטא העגל), זה איסור כלאים שור וחמור יחדיו, בחינת 'שור מועד' כמבואר בזהר פרשת שלח. היינו למשוך עשירות באיסור – שהוא בחינת עגל הזהב, אז חס ושלום אתה מושך כביכול מהשור שבמרכבה בחינת שור מועד בחינת חטא העגל.

אבל כשאתה עושה בקדושה את ההיפך, ולוקח את השור לבחינת "אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קָרוֹב" – בחינת הסתכלות, אז השור הוא בחינה של 'אמונה', שאפילו שאני רואה שכל מה שהולך בעולם זה היפך השכל, בכל זאת אני מאמין באמונה שלמה ומסתכל למרחוק, שודאי לבסוף תתגלה צדקתו של הקב"ה, כי לא אצדיק רשע. ובוזה שאני כל הזמן אני נושא עיני אל ההרים באמונה ובתפילה, אז הגבורות שבשור של המרכבה הם ממותקות והם בחינת שור תם.

ביאור ויישוב כל הסתירות הנ"ל

כ. נמצא, שבאמת בשור הזכר בעצמו יש בו את שתי הבחינות האלו, כי הוא כנגד השור במרכבה שהוא שורשו, שגם שם יש את שתי הבחינות 'שור תם' ו'שור מועד'. ולפי זה נתיישבו כל הסתירות שאמרנו. מה שכתוב בזהר בפרשת שלח, שסתם שור זה "יעקב איש תם", זה בבחינת השור של "אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קָרוֹב" – בחינת הסתכלות, שור של ראייה של אמונה למרחוק, בחינת: "אשא עיני אל ההרים", בבחינת של השור שהוא מתוקן. וזה מה שרבנו אומר כאן בלקוטי מוהר"ן 'פְּרָה דְקַבִּילַת מְשׁוֹר' – פְּרָה זֶהוּ בְּחִינַת תְּפִילָה, שהוא לא רוצה להשיג את הפרנסה שלו לבד, אלא רק בכח תפילה. ולענין פרה אדומה, מה ממתק את הגבורה של פרה אדומה? זה בחינת 'פְּרָה דְקַבִּילַת מְשׁוֹר' היינו מבחינת 'שור תם' שבמרכבה.

לעומת זאת יש את הזוהר בפרשת חוקת, ששור זה בחינה של דינים בחינת 'שור מועד', ואדרבה הפרה אדומה היא הממתקת אותו, וזה חס ושלום כשמחבר את השור עם החמור, שזו בחינת טומאת מת שהיא בחינת עבודה זרה, שמנסה למשוך ממון לעצמו כביכול שלא דרך תפילה ואמונה, שזו עבודה זרה של עגל הזהב – בחינת 'שור מועד'. וגם ממנו הפרה מקבלת כמו שלמדנו שזה פשט הזוהר בתיבות 'פְּרָה דְקַבִּילַת מְשׁוֹר'.

ביאור עמוק מדוע הפרה מטמאת טהורים ומטהרת טמאים